

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету тваринництва та водних біоресурсів
Кононенко Р.В.
16/05 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві
Протокол № 12 від «13» травня 2024 р.

Завідувач кафедри
Лихач В.Я.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Технологія виробництва і переробка продукції тваринництва»

Прокопенко Н.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА»**

Галузь знань 20 – Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробка продукції тваринництва»

Освітня програма Технологія виробництва і переробка продукції тваринництва

Факультет Тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: професор кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві, д. с.-г. н., професор Лихач В. Я.
доцент кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві, к. с.-г. н., доцент Грищенко Н. П.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни Технологія виробництва продукції свинарства

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Освітня програма	«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Розрахунок руху поголів'я та забезпеченість свиней кормами (за шифрами)	
Форма контролю	залік, екзамен, курсовий проект	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3, 4	4, 5
Семестр	6, 7	8,9
Лекційні заняття	60	24
Практичні, семінарські заняття	-	
Лабораторні заняття	60	24
Самостійна робота	90	162
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета надати студентам теоретичні знання і практичні навички з технології виробництва продукції свинарства.

Завдання освоїти методи оцінки екстер'єру свиней та їх продуктивність; набути уміння щодо розробки технологічних схем виробництва продукції свинарства; освоїти технологічні процеси на дільницях використання різних технологічних груп свиней; освоїти принципи комплектації свинарських підприємств; набути знань щодо первинної обробки туш свиней та визначення якості свинини; навчитися оцінювати економічну ефективність виробництва продукції свинарства.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3-здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях,

ЗК7-здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1-здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу,

СК6-здатність застосовувати базові знання економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва,

СК8-здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції свинарства,

СК11-здатність застосовувати знання з морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції,

СК12- здатність застосовувати знання організації та управління технологічним процесом переробки продукції тваринництва для ефективного ведення господарської діяльності підприємства,

СК13-здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1– забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва;

ПРН5 – забезпечувати якість виконуваних робіт;

ПРН10 – здійснювати нормовану годівлю тварин;

ПРН14-збезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва свинини.

ПРН16-впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН17-розробляти і ефективно управляти технологічними процесами переробки продукції тваринництва.

ПРН18-здійснювати первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

ПРН20-застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН21-знати основні історичні етапи розвитку предметної області.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1 – “Екстер’єр свиней та методи його оцінювання”														
<i>Тема 1. Історія становлення, сучасний стан та перспективи розвитку свинарства в Україні та світі</i>	1		2						2					6
Топографія і характеристика статей свиней					2									
<i>Тема 2. Походження свиней. Біологічні особливості диких і свійських свиней</i>	2		4											6
Класифікація і характеристика типів конституції свиней					2									
Оцінка свиней за конституцією та екстер’єром	3				2									
<i>Тема 3. Господарсько-користі особливості свійських свиней</i>	4		2								2			6
Прижиттєва оцінка товщини шпиків. Класифікація туш свиней					2									
<i>Тема 4. Породоутворення. Групи порід свиней за напрямом продуктивності. Товарні свині сучасних генотипів</i>	5		4						2		2			6
Біолого-технологічні особливості порід свиней					2									
Породи свиней універсального напрямку продуктивності							2							
Породи свиней м’ясного напрямку продуктивності							2							
Породи свиней сального напрямку продуктивності							2							
Біолого-технологічна оцінка свиней сучасних генотипів							2							
<i>Тема 5. Селекція у свинарстві</i>	6		4						2		2			6
Племінна робота у свинарстві					2									
Ідентифікація та нумерація свиней	7				2									
Бонітування молодняку свиней							6							6
Бонітування свиноматок							6							6
Бонітування кнурів-плідників							6							6
Підсумкове заняття за модулем	8				2									
Разом за змістовим модулем 1		60	16		16		28	60	6		6			48

Змістовий модуль 2 – “Технологія виробництва продукції свиначства”													
<i>Тема 6. Технологія виробництва продукції свиначства</i>	9		2						2				
Розробка технологічних схем виробництва продукції свиначства					2		4					8	
<i>Тема 7. Загальна характеристика існуючих технологій</i>	10		2						2				
Розрахунок потокової технології виробництва продукції свиначства					2		10				2	8	
<i>Тема 8. Основні виробничі групи свиней. Оборот стада.</i>	11		4										
Розробка циклограми руху поголів'я свиней на товарному комплексі					2		12				2	8	
<i>Тема 8. Ріст та продуктивність свиней</i>	12		6						2		2		
Вимірювання і зважування свиней. Методи оцінки енергії росту свиней					2		2					8	
Оцінка відтворних якостей свиноматок та кнурів-плідників	13				2		2					8	
Оцінка відгодівельних та м'ясних якостей свиней	14				2		2						
Підсумкове заняття за модулем	15				2							8	
Разом за змістовим модулем 2			60	14		14		32	60	6		6	48
Всього за перший семестр			120	30		30		60	120	12		12	96
Змістовий модуль 3 – “Технологічний процес на дільницях використання різних технологічних груп свиней”													
<i>Тема 9. Технологічний процес та операції. Використання кнурів-плідників.</i>	1		2				2		2			4	
Розробка технологічного процесу на дільниці відтворення					2						2	2	
<i>Тема 10. Використання свиноматок на промисловому комплексі</i>	2		2				2					4	
Розробка технологічного процесу на дільниці опоросу					2							2	
<i>Тема 11. Біологічні особливості та вирощування поросят-сисунів. Відлучення поросят.</i>	3		2				2		2			4	
Розробка технологічних процесів для дільниці дорощування молодняку свиней					2						2	2	
<i>Тема 12. Утримання та годівля молодняку свиней</i>	4		8				2		2			4	
Розробка технологічних процесів на дільниці відгодівлі молодняку свиней.					2						2	2	
Розрахунок показників комплексу певної потужності	5				2		2					2	
Економічна ефективність виробництва продукції свиначства	6				2		3					4	

Розрахунок економічної ефективності та періоду окупності виробництва продукції свинарства						4						3
Підсумкове заняття за модулем	7			2								
Разом за змістовим модулем 3		45	14	14		17	45	6		6		33
Змістовий модуль 4 – “Комплектація свинарських підприємств та якість продукції”												
<i>Тема 13. Технологічне обладнання для годівлі свиней</i>	8		2					2				
Техніка та способи роздачі кормів, комплектація обладнання для транспортування кормів за різних типів годівлі				2		1				2		2
Підбір комплекту обладнання для свинокомплексу						3						2
<i>Тема 14. Технологічне обладнання для напування свиней</i>	9		2									2
Розрахунок потреби у воді та комплектація обладнання для напування свиней				2		1						2
<i>Тема 15. Технологічне обладнання для створення мікроклімату</i>	10		2									2
Комплектація обладнання для створення мікроклімату у приміщеннях для свиней різних технологічних груп				2		1						2
<i>Тема 16. Технологічне обладнання для видалення та утилізації гною</i>	11		2									2
Розрахунок виходу гною, обладнання для його видалення, переробки та зберігання				2		1						2
<i>Тема 17. Біологічна безпека свинокомплексів</i>	12		2					2				2
Розробка заходів по забезпеченню біобезпеки у свинарському підприємстві				2		1				2		2
Захист навколишнього середовища при роботі свинокомплексу						2						2
<i>Тема 18. Якість свинини та фактори що її зумовлюють</i>	13		2									2
Первинна переробка та якість свинини				2								2
Біологічна цінність та культура споживання свинини						2						2
<i>Тема 19. Ефективність галузі свинарства. Менеджмент та маркетинг у свинарстві</i>	14		4					2				2
Менеджмент та маркетинг у свинарстві				2		1				2		3
Підсумкове заняття за модулем	15			2								
Разом за змістовим модулем 4		45	16	16		13	45	6		6		33
Всього за другий семестр		90	30	30		30	90	12		12		66
Усього годин		210	60	60		90	210	24		24		162

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Топографія і характеристика статей свиней	2
2.	Класифікація і характеристика типів конституції свиней	2
3.	Оцінка свиней за конституцією та екстер'єром	2
4.	Прижиттєва оцінка товщини шпику. Класифікація туш свиней	2
5.	Біолого-технологічні особливості порід свиней	2
6.	Племінна робота у свинарстві	2
7.	Ідентифікація та нумерація свиней	2
8.	<i>Підсумкове завдання за модулем 1</i>	2
9.	Розробка технологічних схем виробництва продукції свинарства	2
10.	Розрахунок потокової технології виробництва продукції свинарства	2
11.	Розробка циклограми руху поголів'я свиней на товарному комплексі	2
12.	Вимірювання і зважування свиней. Методи оцінки енергії росту свиней	2
13.	Оцінка відтворних якостей свиноматок та кнурів-плідників	2
14.	Оцінка відгодівельних та м'ясних якостей свиней	2
15.	<i>Підсумкове завдання за модулем 2</i>	2
16.	Розробка технологічного процесу на дільниці відтворення	2
17.	Розробка технологічного процесу на дільниці опоросу	2
18.	Розробка технологічних процесів для дільниці дорощування молодняку свиней	2
19.	Розробка технологічних процесів для дільниці відгодівлі молодняку свиней	2
20.	Розрахунок показників комплексу певної потужності	2
21.	Економічна ефективність виробництва продукції свинарства	2
22.	<i>Підсумкове завдання за модулем 3</i>	2
23.	Техніка та способи роздачі кормів, комплектація обладнання для транспортування кормів за різних типів годівлі	2
24.	Розрахунок потреби у воді та комплектація обладнання для напування свиней	2
25.	Комплектація обладнання для створення мікроклімату у приміщеннях для свиней різних технологічних груп	2
26.	Розрахунок виходу гною, обладнання для його видалення, переробки та зберігання	2
27.	Розробка заходів по забезпеченню біобезпеки у свинарському підприємстві	2
28.	Первинна переробка та якість свинини	2
29.	Менеджмент та маркетинг у свинарстві	2
30.	<i>Підсумкове завдання за модулем 4</i>	2
	Всього	60

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Біолого-технологічна оцінка свиней I групи;	8
2.	Біолого-технологічна оцінка свиней II групи;	8
3.	Біолого-технологічна оцінка свиней III групи;	8
4.	Біолого-технологічна оцінка свиней сучасних генотипів;	8
5.	Бонітування молодняка свиней;	8
6.	Бонітування свиноматок;	8
7.	Бонітування кнурів-плідників.	8
8.	Підбір комплектації обладнання для промислового комплексу	8
9.	Розрахунок рентабельності та періоду окупності виробництва продукції свинарства певного виду	8
10.	Менеджмент побічної продукції свинарства	8
11.	Біологічна цінність свинини та культура її споживання	10
	Всього	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- презентації;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- захист лабораторних робіт.

6. Методи навчання

Методами навчання є способи взаємопов'язаної діяльності викладача зі здобувачами вищої освіти, що спрямовані на засвоєння останніми знань та набуття вмінь і навичок, що передбачені програмою дисципліни.

Під час навчального процесу використовуються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування тощо);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- роботи з живими об'єктами

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи:

$$R_{\text{НР}} \text{ (до 70 балів): } R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}.$$

2. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn:

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=849>

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1853>

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни (якщо вона передбачена навчальним планом).

3. Рекомендовані джерела інформації

для лекційних занять:

- підготовлені і використовується 130 таблиць і схем;
- фотографії свиней різних порід і макет 2-ярусного вирощування молодняку;
- підготовлено і видано підручник, навчальний посібник і монографія (вказано в переліку (підрозділ 10.1).

для лабораторних занять:

- обладнано навчальну аудиторію (17 планшетів і 8 фотографій, на яких висвітлена технологія виробництва свинини);
- фільми (породи свиней, техніка проведення опоросу, технологія виробництва свинини ЗАТ «Агро-Союз», свинарство Данії та ін.)
- підготовлено і видано методичні вказівки:
Лихач В. Я., Грищенко С.М., Грищенко Н.П., Зламанюк Л.М., Грунтковський М. С. Робоча програма та методичні рекомендації для виконання курсового проекту з дисципліни «Технологія виробництва продукції свинарства».-К.: 2024. - 62 с.

Забезпеченість технічними засобами, обчислювальною технікою та методичними матеріалами до них

Навчальний процес з дисципліни забезпечений:

- комплектом обладнання для мічення свиней різними способами;
- приладами для електрометричного і ультразвукового визначення товщини шпиків і поросності (УОТШ-1, ТУК-2, ПУДС).
- приладом для біопсії сала і м'язової тканини (Словаччина);
- навчальною комп'ютерною програмою для розрахунку потокового виробництва свинини (дискета додається);
- станковим обладнанням для утримання свиней та обладнанням для годівлі, напування та підтримання оптимального мікроклімату.

12. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Внутрішньопородний тип свиней породи дюррок української селекції «Степовий»: монографія / В.С. Топіха, А.А. Волков, В. Я. Лихач, С.С. Іванов, А.В. Лихач, С.А. Гнатюк, Р.О. Трибрат. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 266 с., 92 табл., 16 рис. (ISBN 978-617-7890-61-3)

2. Годівля сільськогосподарських тварин: підручник / І. І. Ібатуллін, Д.О. Мельничук, Г.О. Богданов [та ін.]; за ред. І.І. Ібатулліна. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 612 с.

3. Іванов В.О. Біологія свиней / В.О. Іванов, В.М. Волощук. – К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2009. – 304 с.

4. Лихач В. Я. Лихач А. В. Технологічні інновації у свинарстві: монографія. К.: НУБіП України, 2020. 290 с.

5. Нове в технології виробництва і переробки продукції тваринництва: монографія / В.О. Іванов, В.М. Волощук; ІС І АПВ НААН. – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс»., 2019. – 434 с.

6. Підвищення продуктивності свиней за використання сучасного генофонду та інноваційних технологічних рішень : монографія / В. Я. Лихач, Р. В. Фаустов, П. О. Шибанін, А. В. Лихач, Л. Г. Леньков. Миколаїв : Іліон, 2022. 275 с., 75 табл., 32 рис. <http://dglip.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9332>

7. Практична реалізація існуючих та удосконалених технологій виробництва продукції свинарства : монографія / М. Г. Повод, В. Я. Лихач, А. В. Лихач, Д. М. Оборонько. Миколаїв: Іліон, 2022. 375 с., 88 табл., 84 рис. <http://dglip.nubip.edu.ua/handle/123456789/9331>

8. Свинарство: монографія / [В.М. Волощук, В.П. Рибалко, М.Д. Березовський та ін.]; за наук. ред. В.М. Волощука. – К.: Аграрна наука, 2014. – 592 с.

9. Теоретичні та практичні основи спрямованого вирощування молодняку свиней: монографія / [Ю.В. Засуха, В.М. Волощук, С.М. Грищенко та ін.] – К.: ЦК «Компрінт». – 2016. – 250 с.

10. Технологічні інновації у свинарстві : монографія / В. Я. Лихач, А. В. Лихач. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2020. 291 с., 101 табл., 65 рис. (ISBN 978-617-7890-62-0)

11. Технологія виробництва продукції свинарства: навч. посіб. / [В. С. Топіха та ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2012. – 453 с.

12. Технологія виробництва продукції свинарства : навчальний посібник [М. Повод, О. Бондарська, В. Лихач, С. Жишка, В. Нечмілов та ін.]; за ред. М. Г. Повода. К. : Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 356 с.

13. Технологія виробництва продукції свинарства: навч. посіб. / [Ю.В. Засуха, В.М. Волощук, В.О. Іванов та ін.]; За загал. ред. Ю.В. Засухи та В.М. Волощука. – К.: ЦК «Компрінт». – 2016. – 535 с.

14. Технологія відтворення свиней: навч. посіб. / [М.Г. Повозніков, Ю.В. Засуха, В.М. Кондратюк та ін.]. – К.: ЦК «Компрінт». – 2015. – 124 с.

15. Management of innovative technologies creation of bio-products: monograph / V. Lykhach, A. Lykhach, M. Duczmal, M. Janicki, M. Ogienko, A. Obozna, O. Kucher, R. Faustov. Opole-Kyiv, 2020. 222 p. 85 tab. Fig. 14 (ISBN 978-83-66567-16-0), Polska https://www.wszia.opole.pl/wp-content/uploads/2020/05/ebook_management_of_innovative_technologies.pdf

Додаткова

1. Технологія відтворення сільськогосподарських тварин : навч. посіб. / М.В. Павлюк – Київ : НМЦ «Агроосвіта», 2017. – 140 с.

2. Маньковський А.Я. Технологія продуктів забою тварин: підручник/ А.Я. Маньковський, Т.А. Антонюк . – К.: Агроосвіта, 2014. – 336 с.

3. Сучасні методики досліджень у свинарстві / Інститут свинарства УААН. – Полтава, 2005. – 228 с.

4. Технологія м'яса і м'ясопродуктів: Підручник / М.М.Клименко, Л.Г., Віннікова, І.Г.Береза та ін.; За ред. М.М. Клименка. – К.: Вища освіта, 2006.

5. Теоретичні та практичні основи технологій виробництва продукції тваринництва: Підручник / Ліннік В.С., Медведєв А.Ю., Прудніков В.Г., Петруша Є.З., Козир В.С., Нагорний С.А., Ліхтер М.І., Мірошніченко І.П.. – Луганськ, 2015

6. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва: підруч./ Бусенко О.Т., Столюк В.Д., Маценко М.І. та ін.; за ред. О.Т. Бусенка. – К.: «Агроосвіта», 2013. – 493 с.: іл.

7. Sarkar, A., Wang, H., Rahman, A., Memon, W. H., & Qian, L. (2022). A bibliometric analysis of sustainable agriculture: based on the Web of Science (WOS) platform. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(26), 38928-38949. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-19632-x>
8. Schneider, F., Tarawali, S. (2021). Sustainable Development Goals and livestock systems. *Rev. Sci. Tech. Off. Int. Epiz.*, 40 (2), 585-595. DOI: <https://doi.org/10.20506/rst.40.2.3247>
9. Simitzis, P., Tzanidakis, C., Tzamaloukas, O., Sossidou, E. (2021). Contribution of Precision Livestock Farming Systems to the Improvement of Welfare Status and Productivity of Dairy Animals. *Dairy*, 3(1), 12-28. DOI: <https://doi.org/10.3390/dairy3010002>
10. Technical report on livestock product quality and safety monitoring and inspection. Henan Sustainable Livestock Farming and Product Safety Demonstration Project (RRP PRC 46081). URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/linked-documents/46081-002-sd-04.pdf>
11. Tonkovid, O., Postelga, K., Tikhonenko, O. (2019). Technical and technological solution for rational utilization of animal husbandry secondary raw materials. *Technical and technological aspects of development and testing of new machinery and technologies for agriculture in Ukraine*, 24(38), 378-387. DOI: [http://dx.doi.org/10.31473/2305-5987-2019-1-24\(38\)-39](http://dx.doi.org/10.31473/2305-5987-2019-1-24(38)-39)
12. Turner, I., Heidari, D., Widowski, T., Pelletier, N. (2023). Development of a life cycle impact assessment methodology for animal welfare with an application in the poultry industry. *Sustainable Production and Consumption*, 40, 30–47. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.spc.2023.06.010>
13. Van Wagenberg, C.P.A., Y. de Haas, H. Hogeveen, M.M. van Krimpen, M.P.M. Meuwissen, C.E. van Middelaar, T.B. Rodenburg (2016). Sustainability of livestock production systems; Comparing conventional and organic livestock husbandry. Wageningen, Wageningen University & Research, Report 2016-035. 124 pp.; 15 fig.; 5 tab.; 222 ref. URL: <https://edepot.wur.nl/374992> 10.11.2023)
14. Van-Heurck, M., Alegre, J., Solis, R., Del Castillo, D., Pérez, L., Lavelle, P., Quintero, M. (2020). Measuring sustainability of smallholder livestock farming in Yurimaguas, Peruvian Amazon. *Food and Energy Security*, 9, 242. DOI: <https://doi.org/10.1002/fes3.242>
15. Varijakshapanicker, P., Mckune, S., Miller, L., Hendrickx, S., Balehegn, M., Dahl, G. E., & Adesogan, A. T. (2019). Sustainable livestock systems to improve human health, nutrition, and economic status. *Animal Frontiers*, 9(4), 39-50. <https://doi.org/10.1093/af/vfz041>
16. Veraart, F. (2018). Agriculture and Foods: Overproduction and Overconsumption. *Well-being, Sustainability and Social Development*, 397–416. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-76696-6_18

17. Wawrzyniak D. (2023). Review: Animal husbandry and sustainable agriculture: is animal welfare (only) an issue of sustainability of agricultural production or a separate issue on its own? *Animal*, 17 (4), 100880. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.animal.2023.100880>

Інформаційні ресурси

1. https://pidruchniki.com/1436111261847/ekonomika/organizatsiya_kontroly_u_viobnitstva_produktsiyi_tvarinnitstva
2. <http://animal.kharkov.ua/index.php/zhivotnovodstvo>
3. <http://iabg.org.ua/>
4. <http://naas.gov.ua/>
5. <https://landlord.ua/news/tvarinnitstvo/>
6. <https://tvarynnyctvoua.at.ua/>
7. <http://necu.org.ua/promyslove-tvarynnytstvo/>
8. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_tu2017pdf.pdf
9. <https://minagro.gov.ua/ua/napryamki/tvarinnitstvo/analiz-ta-monitoring-stanu-galuzej-tvarinnitstva>
10. <http://agroua.net>
11. <https://agroday.com.ua/2019/07/10/vydatky-n-u-tvarynnytsku-galuz-investovano-1-3-mlrd-grn/>
12. <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/kroli-ovcy-i-korovy-analiz-rynka-zhivotnovodstva-ukrainy>
13. <https://scholar.google.com.ua/citations?user=xAj0pJUAAAAJ&hl=ru>
14. <http://asu.pigua.info/>
15. <http://uacouncil.org/uk>
16. <https://www.asf.vet.ua/index.php/purpose-project/about-asf/198-vypadky-achs-v-ukraini-z-2012-roku>